

MOTIVACIJSKA I SEMANTIČKA FUNKCIJA VIZUELNIH NASTAVNIH MATERIJALA

Odavno je poznata činjenica da se u nastavi postižu najbolji rezultati kada se ona učini zanimljivom i privlačnom za učenike. Vizuelni materijali poput crteža, slika i igračaka imaju neobično važnu motivacijsku ulogu u nastavi stranih jezika, posebno kod učenika mlađe dobi. Oni mogu, primjenjuju li se pravilno, zaokupiti pažnju učenika do te mjere da se nastava pretvara u igru i razonodu, a to proces učenja jezika čini lakšim i privlačnijim.

Promatranjem nastave engleskog jezika učenicima mlađe dobi ustanovljuje se da su vizuelni materijali od najveće motivacijske vrijednosti:

- a) ako učenici te materijale doživljavaju i opipom, tj. ako ih aktivno upotrebljavaju na satu u različitim simuliranim govornim situacijama;
- b) ako su vizuelna sredstva raznolika po obliku, boji i veličini i ako se varira njihova primjena (igre skrivanja, pogađanja, međusobnog dodavanja, opisivanja, stavljanja u različite položaje i mjesta u učionici itd.);
- c) ako je učenicima omogućen izbor nastavnog sredstva po vlastitoj želji (učenik bira predmet ili sliku koja mu se najviše dopada da bi ih primijenio u igri ili simuliranoj govornoj situaciji);
- d) ako u razredu nema više od 15 učenika;
- e) ako je učenicima omogućeno slobodno kretanje po učionici, mijenjanje mjesta i položaja ovisno o govornoj situaciji.

Kad se vizuelni nastavni materijali upotrebljavaju za vježbanje i utvrđivanje vokabulara i struktura koje su učenicima već poznate ili djelomično poznate, njihova motivacijska funkcija gotovo je neograničena.

Semantička funkcija vizuelnih sredstava, tj. njihova primjena za objašnjenje značenja novog vokabulara i struktura u stranom jeziku, ograničena je i zahtijeva oprez. Vizuelni materijali koji se upotrebljavaju za objašnjenje značenja na stranom jeziku moraju biti sami po sebi jednoznačni, što znači da moraju objašnjavati samo jedan pojam koji gledaocima mora biti potpuno jasan. Taj je uvjet uglavnom zadovoljen kad se predmet ili ilustracija upotrebljavaju za objašnjenje konkretnog vokabulara, tj. za imenovanje predmeta. U takvim slučajevima rijetko dolazi do pogrešnog razumijevanja, iako ni tada ono nije isključeno, posebno ako se raspon značenja leksičkih parova u dva jezika ne poklapa:

desk	stol
table	

wood	drvo
	šuma

clock	sat
watch	
hour	

arm	ruka
hand	šaka

Ako se vizuelnim sredstvom želi objasniti osobina nekog predmeta, mogućnost pogrešnog razumijevanja mnogo je veća. Dok nastavnik pokušava objasniti jednu osobinu predmeta, učenici mogu uočavati drugu. Sljedeći primjeri pogrešnog razumijevanja uz vizuelne materijale zabilježeni su u II i III razredu osnovne škole:

a model plane	malen avion
a racing car	velik auto
the house is nice	kuća je u vrtu

Do nesporazuma može također doći kad nastavnik opisuje neku radnju ilustriranu ili demonstriranu u razredu. Nastavnik, na primjer, stavlja jedan predmet na drugi da bi objasnio prijedlog *on*. Položaj svakog predmeta opisuje rečenicom:

The pencil is on the book.
 The book is on the desk.
 The doll is on the chair.

Nakon niza takvih primjera nastavnik postavlja pitanje jednom učeniku: Što znači »The ball is *on* the box«?

Učenik odgovara: »Lopta je *gore*.«

U drugoj situaciji nastavnik uzima različite predmete, podiže ih i govori:

I've got a rubber...
 I've got a note-book.
 I've got a red pencil.

Nastavnik želi objasniti strukturu *I've got*. Nakon niza primjera upita jednog učenika kako razumije rečenicu: *I've got a book*. Učenik odgovara: *To je moja knjiga*.

Oba navedena primjera zapažena su tokom praćenja učenika trećih razreda.

Razumljivo da se greške takvog, pogrešnog razumijevanja mogu lako otkloniti ako se na vrijeme otkriju. Opasnost je u tome što se velik dio pogrešnog razumijevanja teško otkrije jer nije dostupan nastavniku.

Pogrešno razumijevanje jezika koji se objašnjava vizuelnim sredstvom najčešće je pri upotrebi dijafilma u nastavi stranih jezika. Gotovo je nemoguće odrediti situacijski kontekst za bilo koji govorni izričaj jer svaki govorni izričaj može biti upotrijebljen u različitim situacijskim kontekstima. Slike na dijafilmu ne mogu dati odgovarajuće objašnjenje jezičnih elemenata i njihovih odnosa. One mogu samo vizuelno prikazati pojedine situacijske kontekste u kojima se određeni govorni izričaji mogu pojaviti, ali i ne moraju, jer postoji niz drugih govornih izričaja koji se također mogu pojaviti u istoj situaciji.

Osim toga, svaki učenik interpretira sliku na svoj, subjektivni način i uočava detalje koji su možda manje relevantni od onih koje bi nastavnik želio da on uoči.

Da bi se navedene pretpostavke provjerile, provedena su dva testa:

1. Jedna engleska djevojčica zamoljena je da napiše tekst koji po njenom mišljenju najbolje odgovara uz sličice jedne nastavne cjeline iz udžbenika za V razred osnovne škole: »I speak English.«, Njezin tekst uspoređen je s tekstom koji je predviđen u priručniku za nastavnike uz taj udžbenik.

2. Učenici jednog IV razreda promatrali su dijafilm uz 10. nastavnu cjelinu iz svog udžbenika i pisali su tekst koji po njihovu mišljenju odgovara uz sličice, na materinskom jeziku.

*Lucy Grubb (13 god.)**Udžbenik V razreda*

Sl. 1.

Mother: Children. Tea is ready.

Mother: Come along children. Tea is ready.

Sl. 2.

Tom: I hope there is some sandwiches.
I am starving. I could eat three sandwiches and a pear.

Tom: Gosh! I'm hungry.

Sandy: You greedy. I could only eat a sandwich and an apple.

Sandy: I'm hungry, too.

Sl. 3.

Mother: There you are. I'll just get the teapot.

Mother: Are you hungry, Betty?

Betty: Thank you very much.

Betty: Not very.

Sl. 4.

Mother: It's nice and hot to warm you.
Betty: Yes, I was quite cold.

Mother: Here is the tea, nice and hot.

Sl. 5.

Sandy: Here's the sandwiches Betty.
Betty: Oh, thank you very much.Sand: Have a sandwich, Betty.
Betty: Thanks.

Sl. 6.

Tom: Hey, what about me. I've only had two.

Tom: Two for me.

Sl. 7.

Sandy: Don't be greedy. You can't eat two at once.

Sandy: Greedy.

Sl. 8.

Tom: See, I told you I could. You said I couldn't eat two at once.

Tom: I'm not greedy. I'm hungry.

Sl. 9.

Mother: Here's the cake.
Tom: Oh, yummy. I love cake.

Mother: Here's the cake!

Sl. 10.

Tom: Oh, hurry up and cut it. I am starving.

Tom: Mmmm... fruit cake!

Sl. 11.

Sandy: Here you are, Betty. Here's a piece of cake.

Sandy: Have some cake, Betty.
Betty: Thanks.

Sl. 12.

Tom: Now watch me eat two pieces of cake as well.

Betty: Mmm... the cake is nice.
Tom: It's very nice.

Sl.1.

Peggy i Jill su sestre.
 Peggy ima lutku i igra se s njom.
 Ovo su Peggy i njezina lutka.
 Peggy je Jillina sestra.
 Peggy ima lutku i rado se igra s njom.
 Ovo je Peggy sa svojom lutkom.
 Peggy je u kući.
 Ja volim svoju lutku.

This is Peggy. She is Jill's sister.
 Peggy is at home.

Sl. 2.

Jill i Sandy sjede zajedno u klupama.
 Jill i Sandy su u školi.
 Jedva čekam kad će zvoniti.
 Jill i Sandy su u razredu.
 Sandy i Jill sjede za stolom.

Jill is at school. Sandy is at school,
 too.

Sl. 3.

Zazvonilo je zvono i označilo kraj sata.
 Jill pita Sandy za koliko će zvoniti.
 Jill: Zvoni, hajdemo van.
 Jill: Završila je nastava, dođi.
 Jill: Da li je zvonilo?
 Jill: Jedva čekam da zvoni.

Jill: There's the bell.

Sl. 4.

Jill i Sandy idu kući.
 Jill i Sandy su zajedno izišle iz učionice.
 Jill i Sandy su zajedno krenule kući.
 Sandy: Hajdemo kući, Jill.
 Zajedno su otišle k Jill.
 Jill: Gdje ti stanuješ? Sandy: Vidjet
 ćeš.
 Hajdemo van iz razreda.
 Krenule su kući.
 Kamo ćemo, k meni ili k tebi?

Sandy: Let's go.

Sl. 5.

Ovo je moja kuća.
 Došle su pred kuću i unišle.
 Hajdemo k meni.
 Jill je pozvala Sandy da dođe k njoj.
 Hodi da ti pokažem moju kuću.
 Stali su pred jednu kuću. Jill: Ovdje
 ja stanujem.
 Pokazat ću ti moju kuću.

Jill: Come to my house, Sandy.
 Sandy: All right.

Sl. 6.

Jill: Izvoli, udi.

Jill: Ovo je moja soba.

Pokazala joj je svoju sobu.

Jill: Ovo je dnevna soba.

Jill: Ovo je moja radna soba.

Jill: Ovo je moja i Peggina soba.

Jill: This is my room.

Sl. 7.

Sandy: Kako je lijepa tvoja soba.

Sandy: Ovdje je lijepo.

Sandy: Što je kod tebe lijepo.

Sandy: Divna je.

Sandy: Kako je velika tvoja soba.

Sandy: Vrlo je uredna.

Sandy: Ah, baš je čisto i lijepo.

Sandy: It's nice.

Sl. 8.

Gdje je tvoja lutka?

Imaš li lutku?

Hajdemo se igrati s lutkom.

Gdje je Peggy i lutka?

Gdje ti je sestra?

Eno njene lutke.

Peggy se igrala s lutkom, ali je nije spremila.

Gdje je Peggina lutka?

Ovo je Peggina soba, također.

Ja imam i lutku.

Jill: It's Peggy's room, too.

Sl. 9.

Jill: Tamo je moja lutka.

Jill: Pogledaj, moja lutka sjedi.

Jill: Ovo je Peggina lutka.

Jill: Lutka je na stolici.

Jill: Eno lutke na fotelji.

Jill: Ono je njena lutka.

Jill: That's her doll.

Sl. 10.

Jill: Imam i ribicu.

Jill: Ono je riba.

Jill: Vidi ribicu.

Jill: Tamo je moja ribica.

Jill: Ovo je moja zlatna ribica.

Jill: Jesi li vidjela ribicu?

... and her fish.

Sl. 11.

Sandy: Kako je riba lijepa.

Sandy: Što je krasna.

Sandy: Baš je slatka.

Sandy: Što je lijepa. I ja bih voljela takvu ribicu.

Sandy: Predivna je.

Sandy: It's lovely.

Sl. 12.

Rekla joj je da sjedne.

Jill: Sit down, Sandy.

Jill: Izvoli sjesti.

Jill: Sjedni ovdje.

Jill: Sjedni na fotelju.

Jill: Izvoli, sjedni na stolicu.

Sl. 13.

Ponudila je Sandy bombone.

Jill: Have a sweet.

Izvoli bombone.

Tu su bomboni.

Posluži se bombonama:

Hoćeš li bombone?

Sl. 14.

Sandy: Hvala.

Sandy: Thanks.

Sandy: Uzet, ću jedan, hvala.

Sandy: Hoću, hvala.

Rezultati obaju testova pokazuju kako se iste slike mogu različito interpretirati, tj. kako učenici nemaju uvijek iste predodžbe o tome što slike prikazuju. Iz toga proizlazi da i tekst na stranom jeziku koji učenici čuju uz pojedine slike dijafilma nema za sve učenike isto značenje. Učenici razumiju taj tekst globalno, povezuju ga sa situacijom na slici. Oni znaju o čemu se govori u tom tekstu, ali često ne znaju što se govori. Na početnom stupnju učenja stranog jezika dijafilm kao gotovo jedini izvor značenja pokazuje krupne nedostatke. Pisani tekst, prema planu i programu za osnovne škole, za IV razred, dostupan je samo nastavniku. Učenici za vrijeme nastave slušaju tekst, ponavljaju ga prateći slike na dijafilmu ili u svojoj slikovnici, vježbaju memorirane dijaloge bez dijafilma i pokušavaju naučene izričaje primijeniti u nešto izmijenjenim, simultanim govornim situacijama.*

Velik broj učenika u razredu, rijetko manji od 30, ne omogućuje nastavniku kontrolu auditorne percepcije pojedinih učenika, tako da učenici često tekst pogrešno čuju i pogrešno izgovaraju. Kontrola razumijevanja, odnosno učenikove predodžbe o značenju jezičnih izričaja, koje manje ili više vjerno oponaša i ponavlja uz vizuelni stimulus, još je teže izvediva. Nastavnici kao ispravan prihvaćaju svaki učenikov respons koji odgovara vizuelnom stimulusu, tj. situaciji na dijafilmu. Učenici memoriraju jezične cjeline poput holofraza koje ne mogu jezično analizirati ili segmentirati, već samo povezati s određenom situacijom na dijafilmu. Rijetko mogu vršiti supstitucije pojedinih elemenata unutar jezičnih izričaja koje su već »automatizirali«, a još manje ih mogu transformirati u druge jezične strukture, koje također odgovaraju situaciji prikazanoj na dijafilmu. Istovremeno oni često »upotrebljavaju« pojedine izričaje u odgovarajućoj jezičnoj situaciji, a da uopće nisu svjesni što zapravo govore. Evo nekoliko primjera razumijevanja samo na

* (Op. ur.) Prema zahtjevima novog nastavnog plana i programa za osnovnu školu metodički postupci pri obradi teksta su sada izmijenjeni. U novom Priručniku za nastavnike insistira se na potpunom razumijevanju vokabulara i gramatičkih struktura što je u skladu s kognitivnim pristupom. U udžbenicima čitanje i pisanje uvedeno je već u IV razred.

razini situacije, koji su zabilježeni za vrijeme praćenja nastave engleskog jezika učenicima IV razreda:

- Is there a radio in the room? (Prvi učenik pita drugog.)
 Gdje se nalazi radio? (Prijevod prvog učenika.)
 Look for the pencil-box. (Prvi je učenik rekao drugom.)
 Gdje je pernica? (Prvi je učenik preveo.)
 Would you like some tea? (Učenik je upotrijebio u dijalogu.)
 Da li ti piješ čaj? (Isti je učenik preveo.)
 Don't be long. (Učenik je pravilno upotrijebio uz dijafilm.)
 Neću ostati dugo. (Isti je učenik preveo.)
 His shoes are dirty. (Učenik je upotrijebio uz dijafilm.)
 On mora očistiti cipele. (Prijevod istog učenika.)

Stalnom upotrebom dijafilma u nastavi učenici se, doduše, do određene mjere navikavaju na čitanje i raspoznavanje vizuelnih simbola, ako se isti simboli ponavljaju u istoj funkciji, i ako jezični izričaji nisu suviše kompleksni. Na kasnijem stupnju, kad je učenicima dio vokabulara iz teksta koji slušaju poznat, mogućnost pogrešne interpretacije vizuelne situacije postaje manja, ali tada je i semantička funkcija vizuelnog sredstva umanjena na račun njegove motivacijske funkcije.

Radi provjere koliko popratni tekst na engleskom jeziku utječe na pravilno razumijevanje situacija na dijafilmu, te do koje mjere učenici mijenjaju svoje predodžbe o situacijama prikazanim na dijafilmu u toku vježbanja jedne nastavne cjeline, provedena su dva testa u dva V razreda osnovne škole. Za testove je odabran uvodni dio 11. nastavne cjeline iz udžbenika za V razred, »I Speak English«, stage B.

Za prvi test učenici su dva puta slušali tekst i gledali dijafilm, bez dodatnih objašnjenja. Zatim su ponovo promatrali sliku po sliku s dijafilma, slušali tekst i pisali prijevod rečenica koje su čuli. Nakon testa nastava se odvijala na uobičajen način, kao i za svaku drugu nastavnu cjelinu. Učenici su ponavljali tekst zborno i individualno, objašnjene su im neke riječi, vježban je tekst uz dijafilm i bez njega. Nakon što je uvježbana kompletna 11. nastavna cjelina (Unit), na 4. satu (deset dana nakon prvog testa) proveden je drugi test. Učenici ovaj puta nisu gledali dijafilm, već samo slušali tekst i pisali prijevod onoga što su čuli.

Prvi test

<i>Tekst uz dijafilm</i>	<i>Prijevod učenika</i>	<i>Va</i>	<i>Vb</i>
Sl. 1.		22	22
Bill and Janet are in the street.	Bill i Janet su na ulici.	7	3
	Bill i Janet idu ulicom.	3	4
	Bill i Janet su se sreli.	1	—
	Bill pozdravlja Janet.	1	—
	Bill je sreo djevojčicu.	—	1
	Bill i Janet se pozdravljaju.	—	1
	Bill i Janet idu u školu.	1	—
	Bill i Janet se susreću.	—	1
	Bill i Janet su vani.	—	1

Sl. 2.			
Bill is going to the library.	Bill ide u knjižnicu.	28	27
	Bill je bio u knjižnici.	3	—
	Bill ide u knjižaru.	2	—
	Bill ide kupiti knjigu.	—	1
	Ja idem u knjižnicu.	1	—
	Bill se vraća iz knjižnice.	1	—
	Bill je u knjižnici.	—	1
	Bill ide po knjigu.	1	1
Bill mijenja knjigu u knjižnici.	—	1	

Sl. 3.			
Janet is going to the shop to buy some meat and biscuits.	Janet ide u trgovinu da kupi kolače.	3	11
	... da kupi kolače i biskvit.	4	1
	... da kupi tortu i biskvite.	2	—
	... da kupi meso i kolače.	1	3
	... po kolače i kobasice.	2	1
	... kupiti kolače i kobasice.	3	—
	... po tortu i kolače.	—	2
	Janet ide iz trgovine i nosi slatkiše.	—	2
	Janet ide iz trgovine.	—	1
	Janet je u trgovini. Kupuje kolače.	—	1
	Janet je kupila kolače.	—	2
	Janet je kupila meso i kekse.	1	1
	Janet se vraća iz trgovine.	1	1
	Janet ide kupiti tijesto za kolače.	—	1
	Janet ide u trgovinu s torbom.	—	1
	Janet će kupiti sendvič i kolače.	1	1
	Janet ide u slastičarnicu jesti kolače.	—	1
	Janet je našla puknutu kutiju. Kolač se rasuo.	1	—

Sl. 4.			
Father likes meat very much. Janet likes biscuits.	Tata voli meso. Janet voli kolače.	3	3
	Tata voli kobasice, a Janet kolače.	2	—
	Tata jede meso. Janet jede kekse.	6	1
	Tata i Janet ručaju.	1	1
	Tata jede i Janet jede.	1	1
	Tata kaže da su kolači dobri.	2	1
	Tata voli tortu, a Janet biskvite.	—	2
	Otac voli kolače.	1	1
	Tati se sviđaju kolači.	2	4
	Tati su ukusni kolači.	—	2

Sl. 5.			
This is Binky. He often chases cats.	Ovo je Binky. On ganja mačke.	8	6
	Ovo je Binky. On ganja mačku.	5	8
	Ovo je Binky. On lovi mačku.	5	—
	Ovo je Binky. On trči za mačkom.	—	1
	Ovo je Binky. On laje na mačku.	1	—

To je Binky. On lovi jednu mačku.	1	3
Ovo je Binky. On često ganja mačke.	2	—
Ovo je Binky. On voli ganjati mačke.	1	1
Binky vidi dvije mačke.	1	—
Ovo je Binky. Ono je mačka.	1	1
Pas ne voli mačke. On ih ganja.	1	—
Ovo je Binky. On može juriti dvije mačke.	—	1
Pas ganja mačke.	2	—
Binky trči za mačkom.	—	2
Binky bježi ispred psa.	—	1
To je Binky. On ganja mačku.	3	3

Sl. 6.

... and barks at
them.

... i laje na njih.	11	7
... i laje na nju.	4	8
... i laje.	6	6
... i laje za mačkom.	5	3
... i ulovio ju je.	—	1
Ona ga je prevarila.	—	1
On se uplašio.	1	—
On je brz.	1	—
Ona je ostala gore, a on dolje.	1	—
Mačka je stala.	—	1
Dolazi još jedna mačka.	—	1
On voli lajati na mačke.	—	1

Iz navedenih podataka može se zaključiti da su učenici i ovaj put različito shvatili ilustrirane situacije na dijafilmu. Iako su uz promatranje filma slušali i tekst na engleskom jeziku u kojemu su samo četiri riječi za njih bile nove: meat, biscuits, chase i bark, taj tekst kod jednog dijela učenika nije utjecao na njihove predodžbe o ilustriranim situacijama. Predodžbe većine učenika o situacijama na dijafilmu su ispravne, bez obzira na to što su različite. One su »pogrešne« jedino u usporedbi s predodžbama i namjerama autora udžbenika.

Svaka pojedinačna slika sama je po sebi statična, neodređena u pogledu vremenskih odnosa. Ako slika, na primjer, prikazuje dvije osobe, jednu nasuprot drugoj, jednako je logično pretpostaviti da se one susreću, kao i da su se srele. Ako slika prikazuje osobu s knjigom ispod ruke pored knjižnice, a bez oznake kretanja, može se zaključiti da osoba ide u knjižnicu, da će ići u knjižnicu ili da je bila u knjižnici, ili knjižari. Ako slika prikazuje osobu s torbom ili košarom u ruci, ona ili ide u trgovinu ili se vraća iz trgovine.

Najveća raznolikost pojavila se u vezi s četvrtom slikom, koja se po svojoj funkciji razlikuje od prethodne tri. Dio učenika pravilno je zaključio da otac i Janet jedu, jer to slika zaista prikazuje. Međutim, ta se slika razlikuje od prethodne tri, koje prikazuju pojedinačne radnje. Ona treba da se shvati kao simbol jedne trajne ili učestale radnje koja je posljedica subjektivnih odnosa između radnje i njenih izvršitelja. Drugim riječima, nije bitno da osobe na toj slici zaista jedu, već to da oni vole to što jedu.

Peta i šesta slika imaju također potpuno simboličnu funkciju. Ako se te dvije slike shvate kao prikazi konkretnih radnji, onda prikazani pas goni, juri ili lovi samo jednu mačku, i laje na nju. Ako iste slike treba da simboliziraju trajne ili učestale radnje, onda pas lovi, goni ili juri mačke i laje na njih.

Nejednaka funkcija slika i njihova višeznačnost lako dovodi učenike u zabunu. Učenici obraćaju svu svoju pažnju na slike i ne primjećuju popratni tekst, koji bi im mogao pomoći u stvaranju predodžbe o slici. Vrijednost motivacijske funkcije dijafilma znatno je umanjena jer ometa kognitivno učenje i usvajanje jezika, koje pretpostavlja kreativnost učenika u govornom činu. Jezik za učenike postaje znanje velikog broja holofrastičkih izričaja koje oni povezuju sa slikom na dijafilmu i koje u većini slučajeva ne znaju i ne mogu upotrijebiti u sličnim situacijama.

Drugi test, koji je proveden u istim razredima deset dana nakon prethodnog, trebao je pokazati koliko pogrešne predodžbe o ilustriranim situacijama na dijafilmu utječu na pogrešno razumijevanje memoriranih jezičnih izričaja. Kao što je spomenuto, ovom prilikom učenici nisu promatrali dijafilm, već su samo slušali tekst s magnetofona i prevodili ono što su čuli.

Usporedba rezultata prvog i drugog testa pokazuje da je nastava u većine učenika pozitivno djelovala na usmjeravanje njihovih predodžbi u vezi s ilustriranim jezičnim situacijama, tako da je značenje jezičnih izričaja uglavnom pravilno shvaćeno. Samo su kod manjeg broja učenika pogrešne predodžbe o situacijama na dijafilmu ostale neizmijenjene i zbog toga su negativno djelovale na razumijevanje jezičnih izričaja na engleskom jeziku.

Iz toga se može zaključiti da je u toku nastave koja se odvijala između prvog i drugog testa došlo do uzajamnog djelovanja dijafilma i popratnog teksta na stranom jeziku, tako da su učenici razumjeli nepoznati tekst djelomično zahvaljujući ilustriranim situacijama, a ilustrirane situacije djelomično zahvaljujući popratnom tekstu.

Dijafilm je poslužio za objašnjenje globalnog značenja popratnog teksta i kao stimulus za memoriranje pojedinačnih jezičnih izričaja, koje je većina učenika usvojila bar do stupnja razumijevanja i asociiranja s jednom govornom situacijom.

Moglo bi se jedino postaviti pitanje da li ti isti jezični izričaji nisu mogli biti brže i trajnije usvojeni uz pomoć drugih vizuelnih sredstava koja bi učenicima omogućila više jezične kreativnosti.

Dijafilm kao vizuelno nastavno sredstvo mogao bi imati snažnu motivacijsku funkciju, bez opasnosti »pogrešnog« razumijevanja ilustriranih situacija, na stupnju na kojem učenici mogu samostalno i kreativno stvarati vlastiti popratni tekst, što bi mnogo više odgovaralo kognitivnom učenju jezika za razliku od mehaničkog memoriranja gotovih rečeničnih modela.

THE MOTIVATIONAL AND THE SEMANTIC FUNCTION OF VISUAL LANGUAGE TEACHING MATERIALS

Summary

Visual materials have a great motivational function in foreign language teaching if they are used for vocabulary and structure practice. But, when used to teach the meaning of new vocabulary and structures, visuals can often cause misunderstandings. This is especially the case with filmstrips used at the beginning stages of language learning. The visual context of most frames can be interpreted in different ways, which means that the spoken or written text accompanying the filmstrip has not the same meaning for all the pupils. Pupils often memorize language units which they do not understand. This has been proved by experiments made with English language materials used in the 4th and 5th form of the primary school.